

عقرب گزیدگی

راهنمای بیمار

تهیه و تنظیم: واحد آموزش سلامت

منبع: دستورالعمل طرح دیتا

در صورت هر گونه سوال در خصوص بیماری از طریق ذیل تماس

بگیرید:

شماره تلفن ۴۶۳۲۲۱۳۵_ داخلی ۲۵۴

روزهای شنبه - دوشنبه - چهارشنبه

Shahindezh.edh@umsu.ac.ir

بهار ۱۴۰۵

در صورت بروز هر یک از علامت زیر مجدداً به اورژانس یا پزشک مراجعه کنید:

- عدم بهبودی علائم پس از ۷۲ ساعت
- تشدید تورم ضایعه و گسترش یا دردناکی شدید آن
- خارش و سوزش بسیار شدید ضایعه با وجود مصرف داروها
- تشدید قرمزی و گرمی ضایعه یا کبودی شدید آن
- ترشح چرکی و بد بو از محل گزش
- بروز درد شدید یا تورم یا تغییر رنگ (قرمزی یا کبودی) در سراسر اندامی که دچار گزش شده است یا دردناک شدن حرکات اندام یا تغییر رنگ ناخن‌های آن
- بروز کهیر یا ضایعات پوستی در سراسر بدن
- تنگفی نفس، سختی تنفس یا تنفس صدادار (خس‌خس سینه)
- تورم شدید و قرمزی زبان، حلق، گلو و لب‌ها
- تورم اطراف چشم، صورت یا دست و پاها
- هرگونه خونریزی از هر نقطه‌ی بدن
- تب بالاتر از ۳۸ درجه و حملات لرز
- سردرد مقاوم به درمان با داروهای ضد درد معمولی مثل استامینوفن و بروفن
- سرگیجه شدید و پایدار
- تشنج
- رنگ‌پریدگی یا تعریق شدید
- درد، سفتی یا تورم مفاصل (زانو، انگشتان...)
- ضعف و بی‌حالی یا خواب‌آلودگی شدید

در موارد زیر حتماً به پزشک یا مرکز اورژانس مراجعه کنید:

- اگر محل گزش در سر، صورت، گردن، داخل دهان یا بینی و چشم‌ها است.
- اگر دچار گزش در چندین نقطه‌ی مختلف و متعدد شده‌اید.
- اگر هر یک از علائم بالا در شما بروز کرده است.

۱۴. برای کاهش احساس خارش شدید می‌توانید از پمادهایی مثل کالامین، کالاندولا یا کورتون‌های خفیف (هیدروکورتیزون) بر روی پوست استفاده کنید.
۱۵. از الکل یا بتادین یا آب اکسیژنه بر روی ضایعه استفاده نکنید.
۱۶. عقرب‌گزیدگی اغلب نیاز به پانسمان و پوشیده شدن با باند و گاز استریل ندارد و در صورت نیاز به انجام آن هنگام ترخیص به شما اطلاع داده شده است.
۱۷. گرما در اغلب موارد باعث تشدید قرمزی و التهاب ضایعات و بیشتر شدن احساس خارش می‌شود، بنابراین باید از گرم شدن آن (مثلاً تماس با آب گرم، بخار آب داغ، فعالیت در هوای گرم) پرهیز شود.
۱۸. تابش مستقیم آفتاب بر روی ضایعه را کاملاً محدود کنید.
۱۹. از لباس‌های کاملاً نخی و آزاد استفاده کنید.
۲۰. به طور مرتب استحمام کرده و پوست را کاملاً تمیز نگاه دارید تا از بروز عفونت‌های ثانویه پیشگیری شود.
۲۱. از صابون‌ها یا مواد شوینده‌ی معطر برای استحمام و شستن لباس‌ها استفاده نکنید و از تماس طولانی‌مدت ضایعات با کف و مواد شوینده جلوگیری نموده و بلافاصله پس از شستشو محل گزش را خشک نمایید.
۲۲. از اصلاح و تراشیدن موهای ناحیه‌ی گزش تا زمان بهبودی پرهیز کنید.
۲۳. اندامی که دچار گزش شده است را تا حد امکان بی‌حرکت و در حالت استراحت (ترجیحاً بالاتر از سطح بدن) نگاه داشته و از انجام فعالیت‌های مختلف که باعث فشار بر عضلات می‌شود مانند راه رفتن طولانی، پرش از ارتفاع، دویدن و حمل بارهای سنگین خودداری کنید.
۲۴. در صورت امکان روزانه ۲ نوبت درجه حرارت بدن خود را با تب‌گیر اندازه‌گیری کنید.

گزش عقرب با احساس درد و ناراحتی بسیار شدید و سوزنده و نیز ترس و اضطراب زیاد همراه است. زهر عقرب پس از گزش وارد بدن شده و با توجه به درجه‌ی سمیت آن، مقدار زهر وارد شده و نیز میزان حساسیت بدن نسبت به زهر علائم مختلف و متفاوتی بروز می‌کند، حساسیت بسیار شدید (مثل تنگی نفس شدید، بیهوشی، تشنج، بی‌نظمی ضربان قلب، قرمزی و خارش کل بدن) نسبت به زهر عقرب تنها در افراد بسیار کمی دیده می‌شود، دقت کنید که از شکافتن محل گزش، مکیدن آن یا بستن محکم اندام در بالاتر از محل گزش باید خودداری شود، این کار نه تنها به هیچ وجه باعث پیشگیری از بروز آسیب نمی‌شود بلکه می‌تواند عوارض بسیار خطرناکی نیز ایجاد کند.

نشانه‌های زیر معمولاً پس از عقرب‌گزیدگی مشاهده می‌شود:

- درد شدید در محل گزش
- تورم و برجستگی وسیع همراه با فرو رفتگی (در اثر ورود نیش) در وسط آن
- تغییر رنگ محل از قرمزی تا کبودی
- خارش و سوزش شدید
- بی‌حسی و احساس گزگز یا سوزن سوزن شدن در اطراف محل گزش
- حساسیت شدید نسبت به لمس (تشدید درد در صورت برخورد با دست یا لباس)
- احساس ضعف و خستگی
- خواب‌آلودگی
- بی‌قراری و اضطراب
- درد و گرفتگی عضلات اندام
- احساس سوزش و خارش لب‌ها، زبان، حلق و گلو
- افزایش ترشح بزاق (آب دهان)

➤ اختلال تکلم

➤ تپش قلب

➤ تند شدن تنفس و احساس تنگی نفس

➤ تب خفیف

پس از ترخیص تا زمان بهبودی به نکات و توصیه‌های زیر توجه کنید:

۱. علائم موضعی مانند درد و تورم حداقل به مدت ۳-۱ روز (۲۴ تا ۷۲ ساعت) ادامه می‌یابند.
۲. در طول چند روز آینده ممکن است دچار احساس ضعف، بی‌حالی، خستگی، بی‌اشتهایی خفیف و علائم شبیه سرماخوردگی (مثل تب خفیف، سردرد و درد عضلانی) باشید و نیاز به استراحت کافی خواهید داشت، بهتر است در این مدت به هیچ وجه تنها نمانید و حتماً توسط یکی از افراد خانواده یا نزدیکان به خصوص در زمانی که به خواب می‌روید مراقبت شوید، این فرد باید هنگام خواب هر ۲-۴ ساعت وضعیت تنفسی شما را از نظر تند یا صدادار شدن نفس‌ها یا بروز خس‌خس سینه و سختی تنفس بررسی کند.
۳. خنک کردن ضایعه باعث کاهش احساس درد و خارش می‌شود، می‌توانید از دوش آب سرد، کمپرس سرد یا کیسه‌ی یخ در طول ۲۴-۷۲ ساعت استفاده کنید (کیسه‌ی یخ را در یک پوشش پارچه‌ای پیچیده و به مدت ۲۰ دقیقه بر روی پوست قرار دهید، از تماس مستقیم یخ با پوست جلوگیری نمایید، این کار را می‌توانید با فاصله‌ی ۱ ساعت تکرار کنید)
۴. برای کاهش تورم می‌توانید اندام خود را (هنگام خوابیدن یا نشستن) بالاتر از سطح بدن قرار دهید (یک یا دو عدد بالش را در زیر اندام خود به شکلی قرار دهید که دست یا پای شما بر روی آن تکیه کرده و در ارتفاع بالاتر از قلب قرار بگیرد)، این کار به خصوص در ۲۴ ساعت اول مؤثر خواهد بود.

۵. اگر سابقه‌ی حساسیت شدید به نیش عقرب، زنبور یا سایر حشرات و یا سابقه‌ی ابتلا به آسم، حساسیت‌های تنفسی یا پوستی و کهیر در شما یا اعضای خانواده‌تان وجود دارد حتماً به پزشک اطلاع دهید.

۶. در صورتی که هنگام ترخیص داروی خاصی برای شما تجویز شده است فقط همان دارو را طبق دستور مصرف کنید.

۷. برای کاهش درد و ناراحتی می‌توانید داروهای ضد درد معمولی مثل استامینوفن، بروفن، ناپروکسن یا ژلوفن مصرف کنید، توصیه می‌شود از مصرف آسپیرین خودداری نمایید.

۸. برای بهبود خارش و سوزش و کاهش تورم می‌توانید از داروهای آنتی‌هیستامین مختلف مثل پرومتازین، هیدروکسی‌زین، لوراتادین، ستیریزین، فکسوفنادین یا دیفن‌هیدرامین (حداکثر سه بار در روز) استفاده کنید (ترجیحاً طبق نظر پزشک).

۹. توجه کنید مصرف داروهای آنتی‌هیستامین در اغلب موارد باعث ایجاد خواب‌آلودگی شدید می‌شود، بنابراین پس از مصرف آنها از انجام فعالیت‌های مهم که نیاز به تمرکز ذهنی دارند (به خصوص رانندگی) کاملاً پرهیز کنید.

۱۰. در صورتی که برای شما آنتی‌بیوتیک خوراکی تجویز شده است، تنها همان دارو را دقیقاً مطابق دستور و در ساعات معین مصرف کرده و حتماً دوره‌ی درمان را تا پایان کامل نمایید، در غیر این صورت از مصرف خودسرانه‌ی این داروها جداً خودداری کنید.

۱۱. در صورتی که برای بیماری خاصی داروهای دیگری را به طور دائم مصرف می‌کنید (مثل انواع کورتون یا آسپیرین) حتماً به پزشک خود اطلاع دهید، اما به هیچ‌وجه به طور خودسرانه مصرف دارو را تغییر ندهید یا قطع نکنید.

۱۲. از خاراندن ضایعه خودداری کنید، خارش باعث زخمی شدن و بروز عفونت شدید پوستی می‌شود.

۱۳. ناخن‌های خود را کاملاً کوتاه نگاه دارید تا در صورت خاراندن ناخواسته ضایعه، به خصوص در خواب پوست شما دچار زخم و عفونت نشود.